

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمایر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۸ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز
تلفن: ۶۶۲۶۵۰۰۷-۰۹۱۲۳۵۸۳۲۹۳ • چاپ: مصمیم
تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

چهارشنبه ۱۷ خرداد ۱۴۰۲ • ۱۸ ذی‌القعدة ۱۴۴۴ • ۷ ژوئن ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۷۰ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۰۳ • اذان مغرب ۱۹:۳۹
اذان صبح فردا ۳:۰۳ • طلوع آفتاب ۴:۴۸

شرق

دیالوگ روز

جان ویک ۴ - جد استاهلسکی - ۲۰۲۲

جان ویک (کیانو ریوز):

کسانی که به مرگ چنگ می‌زنند، زنده می‌مانند

کین (دانی یِن):

و کسانی که به زندگی چنگ می‌زنند می‌میرند

هنر خوانی

سینمای عامه‌پسند الزاما بی‌ارزش و «مبتذل» نیست

یکی از هدف‌های سینما، سرگرمی است. فیلم‌های زیادی در تاریخ سینما ساخته شده‌اند که سازندگان آنها هیچ‌گونه ادعای هنری نداشته‌اند و صرفاً آن را برای گیشه و سرگرم‌کردن مردم تولید کرده‌اند. هر چند برخی از این فیلم‌های بی‌ادعا که صرفاً به‌منظور تجاری و سرگرم‌کردن توده‌ها ساخته شدند، بعدها مورد توجه منتقدان قرار گرفتند و آنها به جست‌وجو و کشف ارزش‌های هنری در آنها پرداختند. هیچ تضادی بین جنبه‌های هنری و زیبایی‌شناسانه یک فیلم و جنبه‌های سرگرم‌کننده آن وجود ندارد. فیلم‌ها می‌توانند ترکیبی از هنر و سرگرمی باشند. اینکه فیلمی حاوی رقص و آواز باشد یا لحنی کمیک داشته باشد یا عامه‌پسند بوده و برای سرگرم‌کردن توده‌های مخاطب ساخته شده باشد، هیچ‌کدام دلیل موجهی برای نفی یک فیلم و کوبیدن آن نیست.

متأسفانه سینمای عامه‌پسند در ایران از پیش از انقلاب تا امروز، همواره آماج حمله‌های تند منتقدان نخبه‌گرا بوده و به‌عنوان فیلم‌های «مبتذل» و «منحرف» و «بی‌ارزش» مورد تحقیر و نکوهش قرار گرفته‌اند، غافل از اینکه این فیلم‌ها به‌عنوان بخشی از تاریخ سینمای عامه‌پسند در ایران و به‌عنوان پدیده‌هایی اجتماعی، ارزش بررسی‌های تحلیلی از منظر تاریخی، جامعه‌شناختی و سیاسی، حتی با رویکرد آدورنویی و از منظر صنعت فرهنگ را داشته و دارند. راحت‌ترین کار در مواجهه با یک فیلم عامه‌پسند پرفروش که مورد استقبال توده عام سینما قرار گرفته، این است که آن را با برجسب «مبتذل» کنار گذاشته و بگویم این فیلم‌ها مثلاً «ماقیل نقد» هستند و ارزش بررسی و تحلیل ندارند. درحالی‌که فیلم‌های عامه‌پسند نیز می‌توانند دارای برخی جنبه‌های هنری و زیبایی‌شناسانه باشند.

اگر فیلمی، این قدرت را داشته باشد که مخاطب را به درون سالن سینما بکشدان، حتماً دارای عناصر جذاب مهمی است که باید در تحلیل فیلم به آنها توجه کرد. از این منظر، «آهنگ دونفره» نیز با اینکه از سوی برخی رسانه‌های مخالف به‌عنوان فیلمی «مبتذل» معرفی شده؛ اما فیلمی است که مورد توجه مردم قرار گرفته و ابتدائی در آن وجود ندارد. «ابتدال» یکی از گنگ‌ترین و غریب‌ترین مفاهیمی است که نامشخص‌ترین و سوءتفاهم‌برانگیزترین است.

اینها را به‌عنوان مقدمه گفتم تا به فیلم «آهنگ دونفره» ساخته «آرزو ارزانش» برسیم. «ارزانش» را از زمانی که در دانشکده سوره درس می‌دادم، می‌شناسم. در دو فیلم کوتاه‌هم یعنی «فال قهوه» و «روز برمی‌آید» نیز به‌عنوان دستیار و منشی صحنه در کنارم بوده. عاشق سینمای جدی و هنری است و به اندازه موهای سرش فیلم دیده و کتاب سینمایی خوانده و آرشو منحصربه‌فردی از فیلم‌های هنری در اختیار دارد. شاگرد کیارستمی بوده و چند فیلم کوتاه خوب ساخته و حالا در اولین فیلم بلند سینمایی‌اش، راه سختی را در پیش گرفته. ساختن فیلم ملودرام با مایه‌های کمدی و موزیکال که جذاب باشد و بتواند بدون توسل به شوخی‌های جلف و مبتذل جنسی تماشاگران را به سینما بکشدان، کار ساده‌ای نیست. به‌ویژه اگر زن باشی و بخواهی اولین فیلمت را در سینمایی که ساختار آن اساسا مردسالارانه است، بسازی.

«آهنگ دونفره» سینمای انترتینمنت یا همان سرگرمی‌ساز است که نیاز توده‌های سینمارو است و در همه کشورهای دنیا وجود دارد. «آهنگ دونفره»، سینمای ژانر است؛ ملودرامی سبک با مایه‌های کمدی. برخلاف آنچه تصور می‌شود، موزیکال نیست؛ هرچند موسیقی و اجرای ترانه نقش مهمی در ساختار آن دارد. فیلم موزیکال، ژانری است که در آن علاوه بر آنکه تعداد زیادی ترانه را شخصیت‌های فیلم می‌خوانند، بخشی از روایت فیلم و دیالوگ‌ها نیز موزون‌اند و به شکل آواز یا ترانه اجرا می‌شوند. با این تعریف من جز برخی فیلم‌های علی حاتمی از جمله «باباشمل» و برخی آثار نیمه‌موزیکال کودکان مثل «گر به آوازخوان» کامبوزیا پرتوی و «شهر موش‌ها» و «دزد عروسک‌ها»، فیلمی که دارای مختصات کامل ژانر موزیکال باشد، در سینمای ایران سراغ ندارم. علاوه‌براین «آهنگ دونفره» از قواعد ژانر کمدی موقعیت یا همان «سیت‌کام» تبعیت می‌کند؛ درامی خانوادگی و اجتماعی که در آن شخصیت‌ها در موقعیت‌های به‌ظاهر کمیک و خنده‌دار اما درعین‌حال سرنوشت‌ساز قرار می‌گیرند و دیالوگ‌ها، ماهیتی طنزآمیز دارند.

حجم زیادی از زمان فیلم به اجرای ترانه‌های دو شخصیت خواننده فیلم، یکی حرفه‌ای و دیگری آماتور(ایلیا و پاشا) اختصاص دارد که به وسیله «فرزاد فرزین» و «احمد مهرانفر» اجرا می‌شود و در نوع خود جذاب‌ابند و توجه مخاطب را جلب می‌کنند. با اینکه بوستر فیلم بسیار بد و بی سلیقه طراحی شده و عنوان فیلم نیز کشش چندانی برای جذب مخاطب ندارد؛ اما «ارزانش»، توانسته با استفاده از حضور «احمد مهرانفر» به‌عنوان یک بازیگر کمیک محبوب که ریتم بازیگری تند و مناسبی دارد و فرزین به‌عنوان یک خواننده پاپ محبوب، تماشاگران را به سالن سینما بکشاند. از طرفی کندی ریتم فیلم در برخی لحظه‌ها باعث خستگی تماشاگر می‌شود؛ اما در مجموع، ضریاهنگ فیلم متناسب با موضوع فیلم و ژانر آن است. درحالی‌که موضوع فیلم، قابلیت تبدیل‌شدن به یک درام اجتماعی تلخ را داشت؛ اما «ارزانش» با خلق موقعیت‌های کمیک و با استفاده از ترانه‌هایی که به صورت زنده و صحنه‌ای اجرا می‌شود، فضای ملودیک و موزیکال گرم و شادی می‌سازد. فیلم داستان ساده‌ای دارد و اصلاً فیلم عمیقی نیست؛ اما در مجموع خوب ساخته شده و ارزانش با شناختی که از تاریخ سینما و مختصات ژانرهای ملودرام و کمدی موقعیت داشته، توانسته ماهرانه از عواملی که در اختیار داشته، استفاده کند و فیلم مفرح جذاب و قابل قبولی بسازد.

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمایر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۸ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز
تلفن: ۶۶۲۶۵۰۰۷-۰۹۱۲۳۵۸۳۲۹۳ • چاپ: مصمیم
تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

چهارشنبه ۱۷ خرداد ۱۴۰۲ • ۱۸ ذی‌القعدة ۱۴۴۴ • ۷ ژوئن ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۷۰ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۰۳ • اذان مغرب ۱۹:۳۹
اذان صبح فردا ۳:۰۳ • طلوع آفتاب ۴:۴۸

هوش مصنوعی و ابتکارات حقوقی برنامه هفتم توسعه

سرانجام دولت با تأخیر زیاد لایحه برنامه هفتم توسعه را تهیه و آماده ارائه به مجلس کرد. از اتمام آخرین برنامه توسعه (با نام کامل «برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۹۶-۱۴۰۰)» و بدون اشاره در نام و محتوای توسعه سیاسی) بیش از یک سال می‌گذرد. این لایحه مفصل در ۳۰۲ ماده شامل هفت بخش با عناوین «اقتصادی»، «زیربنایی»، «فرهنگی و اجتماعی»، «علمی، فناوری و آموزشی»، «سیاست خارجی»، «دفاعی و امنیتی» و «اداری، حقوقی و قضائی» و در ۲۲ فصل تدوین شده است. در اینجا به بررسی فصل آخر یا همان بیست‌ودوم که دربرگیرنده مواد ۲۸۷ تا ۳۰۲ با عنوان «نظام حقوقی و قضائی» است، خواهیم پرداخت.

در اولین ماده این فصل پیش‌بینی شده حلوِفصل اختلافات میان دستگاه‌های اجرائی باید درون دولت و از طریق معاونت‌های حقوقی انجام شود، مگر اینکه به شکل استثنائی دولت تشخیص دهد امکان حل اختلاف در دولت وجود ندارد و موضوع در مراجع قضائی دادگستری طرح شود. پرداخت هرگونه وجه تحت عناوین هزینه دادرسی، هزینه کارشناسی و حق‌الوکاله ممنوع است و متخلف به مجازات تصرف غیرقانونی در اموال دولتی محکوم خواهد شد. همچنین دستگاه‌های اجرائی موظف شده‌اند در قراردادهای منعقدۀ با طرف خارجی، با توافق طرف مقابل «مرکز داوری منطقه‌ای تهران» را به‌عنوان مرجع داوری قرار دهند. در ماده ۲۸۹ قوه قضائیه مکلف شده است لایحه جامع ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای و نظارت بر رفتار وکلای دادگستری، کارشناسان رسمی، سردفتران اسناد رسمی و ازدواج و طلاق، مشاوران خانواده، مترجمان رسمی، متصدیان دفاتر خدمات الکترونیک قضائی، داوران و میانجیگران را تدوین و ارائه کند. در حال حاضر وکلا و کارشناسان رسمی

نقد هفته

بازدید میدانی

امیر عربی
چشم‌پزشک

بخش عمده‌ای از اختیارات مدیریتی در بخش بهداشت و درمان دولتی در طول سال‌ها به دانشگاه‌های علوم پزشکی واگذار شده؛ کاری که روی کاغذ یک سیاست درست است و بار مسئولیت‌های خُرد وزارت بهداشت و درمان را کم می‌کند، مراجعات غیرضرور به این وزارتخانه را کاهش می‌دهد و منطقاً سازوکارهای اداری را برای ارباب‌رجوع تسهیل می‌کند. در حوزه مدیریت نیروی انسانی هم این تفویض اختیار کم‌وبیش رعایت شده است، به شکلی که یک نیروی متخصص با پزشک عمومی تنها برای ابلاغ حکم خدمتش آن هم به شکل غیرضروری گذرش به وزارت بهداشت می‌افتد و مابقی مراحل تقریباً به‌طور کامل در دانشگاه‌های محل خدمت انجام می‌گیرد. مجدد تأکید می‌شود که این سیاست در ذات خود یک تصمیم درست و منطقی بوده و مزایای آن هم تا حدود زیادی بروز کرده است؛ اگرچه شاید این مزایا در زیر سایه بعضی سوءمدیریت‌های استانی کمتر به چشم بیاید. مشکل بزرگ در اجرای صحیح این

استفاده از فناوری‌های نوین برای انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس به صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی و همچنین استفاده از «هوش مصنوعی» برای الکترونیک‌کردن و هوشمندسازی فرایندها و بهبود روش‌های ارائه خدمات قضائی در ماده ۲۹۲ پیش‌بینی شده است. همچنین هدف‌گذاری شده تا پایان اجرای این قانون برنامه، پرونده‌های قضائی الکترونیک‌ی و جایگزین پرونده‌های کاغذی شوند؛ امری که به دلیل نبود زیرساخت‌ها بعید به نظر می‌رسد. مهم‌ترین نکته این ماده در بند «۳» بخش «الف» است: «تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه با استفاده از هوش مصنوعی، امکان بررسی و اتخاذ

تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضائی فراهم…». بهتر است اهل فن بیان کنند که استفاده از هوش مصنوعی تا چه حد میسر خواهد بود. در ماده ۲۹۴ این امکان به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی داده شده تا بدون رعایت قوانین و مقررات مربوط به مزایده و مناقصه، نسبت به فروش نقدی، تهاثر یا معاوضه اراضی و اموال واقع در محدوده و حریم شهری، به قیمت تعیین‌شده توسط هیئت کارشناسان رسمی دادگستری اقدام کند. اساساً معافیت دستگاه‌ها از شمول قوانین مزایده و مناقصه جای نگرانی دارد. نکته بااهمیت دیگر در ماده ۲۹۸ دیده می‌شود که پیش‌بینی شده زندانیان و کارآموزان شاغل در کارگاه‌ها و مراکز اشتغال در طول دوران محکومیت از شمول قانون کار و قانون تأمین اجتماعی مستثنا شده و تابع ضوابط آیین‌نامه اجرائی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور قرار گیرند که با توجه به درنظرگرفتن استثنائات مشابهی در مواد مختلف این لایحه، چشم‌انداز مثبتی برای جامعه کارگری در صورت تصویب نهایی این مواد دیده نمی‌شود.

دانش مدیریت بهداشتی و درمانی را دارند. بدنه سیستم زیر نظر این دوستان پر می‌شود از کارمندان سفارشی و استخدامی جدید، اتاق‌ها پر می‌شود از پرسنل اضافی، دارایی‌های دانشگاه صرف امور جاری و حقوق پرسنل می‌شود و همه اینها به قیمت کاهش بودجه بیمارستان‌ها، تأمین‌نشدن تجهیزات درمانی، کاهش کیفیت خدمات درمانی و نهایتاً پرداخت‌نشدن مطالبات کادر درمانی تمام می‌شود. نکته جالب هم اینجاست، در این موارد که کار به بحران کشیده می‌شود، همان مسئولان شهرستانی و استانی که پی‌ریزی این مشکلات را کرده بودند، خود را مبرا می‌دانند و اساساً دخالت نمی‌کنند و حتی در پیش‌پاافتاده‌ترین امور مثل برق و آب بیمارستان هم مساعدت نمی‌کنند. نظر به اینکه امیدی به مسئولان استانی برای رسیدگی به این مدل بحران‌ها نیست، شدیداً توصیه می‌شود سازوکار نظارتی در وزارت بهداشت برای بازدید میدانی از دانشگاه‌ها صورت بگیرد، مشکلات از نزدیک رصد شود، بی‌تدبیری‌ها مشاهده شود و تصمیمات اصلاحی از سطح وزارت برای این قبیل امور اتخاذ شود؛ چراکه ادامه این رویه بی‌شک به سقوط تدریجی شبکه‌های بهداشت و درمان شهرستان‌ها منجر می‌شود و آن موقع است که هیچ‌کدام از این مسئولان را نمی‌توانید پیدا کنید و بپرسید چرا و به چه انگیزه‌ای این‌گونه تیشه به ریشه بهداشت و درمان موطن و دیار خود زدند.

• انبار چسب در بازار سیدولی و محدوده بازار بزرگ تهران صبح دیروز دچار آتش سوزی شد که با تلاش مأموران هشت ایستگاه و با استفاده از خودروهای پشتیبانی و تانکرهای آب خاموش شد. عکس: اصغر خمسه/ ایرنا

یادداشت

پیشبرد اراده یا بازی با الفاظ جوان‌گرایی؟

بویا نعمت‌اللهی

در یکی از مواد قانون مدیریت خدمات کشوری تعداد پست‌های مشاور برای مقامات اجرائی ذکر شده اما موضوع ناظر بر مقوله ممکن‌بودن به‌کارگیری دستیار (مشاور) است.

چکیده رأی سازمان اداری و استخدامی حاکی است که تعداد مشاور مورد نیاز برای مقامات مختلف در همان بند قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب سال ۱۳۸۶ مشخص شده و با وجود حکم قانونی مذکور، جعل عنوان «دستیار، مشاور» و تعیین تعداد آن به میزانی متفاوت از آنچه قانون‌گذار تعیین کرده، خارج از حدود اختیار مرجع صادرکننده مقررۀ مورد اعتراض است. در واقع بخش‌نامه دیگری در سال گذشته از سوی سازمان اداری و استخدامی کشور (ناظر بر امکان به‌کارگیری دستیار – مشاور) را ابطال کرده است.

اما چرا این موضوع می‌تواند مهم باشد؟ به نظر می‌رسد بخشی از موضوع را می‌توان در اظهارات چند روز قبل وزیر کشور دانست. ایشان معتقد است با وجود روی‌کارآمدن دولت سیزدهم، میزان کاهش استفاده از مدیران و مسئولان میانی دولت قبل در برخی از بخش‌های کشور کند است؛ بنابراین استقرار مسئولان دولت سیزدهم در برخی نقاط با سرعت خوبی پیش نرفته است؛ ولی وزیر کشور چند سطر پایین‌تر حرف عجیبی می‌زند و به پرهیز از دوقطبی‌سازی در جامعه اشاره می‌کند و آن را محل حرکت یکپارچه ملی می‌داند. به نظر ایشان اکنون بیشتر از هر زمان دیگری برای انجام حرکت‌های بزرگ در کشور، نیازمند وحدت و انسجام میان اقشار مختلف جامعه از سلاقی مختلف هستیم. اکنون بخش‌نامه مزبور با این چند جمله می‌تواند ارتباط برقرار کند. به طور کلی هدف اصلی در طراحی فرایند انتخاب، انتصاب و جابه‌جایی مدیران، استقرار یک سیستم پویا با هدف توسعه منابع انسانی و بهره‌وری نیروی انسانی است. این هدف مهم از راه رویکرد مبتنی بر صلاحیت و توجه به شایسته‌سالاری امکان‌پذیر است.

اما نتیجه این می‌شود که فردی برای پست مدیریتی انتخاب می‌شود که بتواند به‌اصطلاح همه را راضی نگه دارد و انتظاراتی جامعه محلی را برآورده کند. البته در فصل هشتم قانون مدیریت خدمات کشوری ضوابطی با عنوان استقرار نظام شایستگی بیان شده است. در این فصل هیچ محدودیتی برای مدیران سیاسی لحاظ نشده و توجه آن هم این است که گردش قدرت به‌عنوان یکی از مظاهر بارز دموکراسی محسوب می‌شود. اما در مجموع نتیجه این شده که یک نوع رابطه «خودی-ناخودی» در دستگاه‌های دولتی برقرار شود. این رابطه در همه دولت‌ها و ازجمله دولت کنونی وجود داشته و دارد؛ اما چنین آشکار و بی‌پرده اعلان عمومی و رسانه‌ای نمی‌شده است.

در یک پژوهش^{*} دانشگاهی جدید که در سال ۱۴۰۱ منتشر شده، میانگین و انحراف استاندارد عوامل مؤثر در رسیدن به گزینه‌های مدیریت محاسبه شده است. مقایسه میانگین عوامل نشان می‌دهد که بالاترین میانگین متعلق به عامل وابستگی‌های حزبی و جناحی بوده و نقش پررنگ‌تری دارد.

در اغلب موارد به نظر می‌رسد انتصاب مشاور از دو حال خارج نبوده است. برخی از این مشاوران در قالب نیروهای قبلی همان سازمان به این سمت می‌رسیدند و تعدادی نیز با همین لوا از خارج از سازمان دولتی مذکور به‌عنوان مشاور منصوب می‌شدند. برخی نیز سمت «دستیار» پیدا می‌کردند. این دستیار در واقع نوعی ابزار قدرت برای برخورد‌های اداری با اقدامات عمدتاً خلاف هنجارهای سازمانی بوده‌اند.

پوشش اصلی در این انتصاب مانند همیشه «شایسته‌سالاری» و «جوان‌گرایی» بوده است؛ اما این فقط ظاهر ماجرا بود. هدف اصلی همانا پیشبرد اراده وزیر یا مدیر بوده است. اساساً کسی جرئت انتقاد از جوان‌گرایی و شایسته‌سالاری را ندارد؛ اما گویا شایسته‌بودن آن دستیار فقط باید از منظر همان وزیر کفایت می‌کرده و نه اینکه نظام اداری آن دستگاه امکان ارزیابی چنین صلاحیتی را پیدا کند.

در هر حال نمی‌توان منکر این شد که دستیار مذکور با هزینه‌های زیاد و آزمون و خطاهای متعدد در طول عمر مدیریتی خود تجارنی را اندوخته می‌کند؛ اما اکنون با تغییر دولت گویا این تجارب به کناری گذاشته می‌شود. اکنون می‌توان منطق صدور بخش‌نامه سازمان اداری و استخدامی را فهمید. این دستیار در رمره مدیران و مسئولان «دولت قبل» است و قرار نیست از او استفاده‌ای شود.

«پژوهش «بررسی وضعیت موجود و ترسیم وضعیت مطلوب نظام انتصاب در سازمان‌های دولتی ایران» انجام‌شده از سوی فاطمه لیلی دوست، محسن حسانی و محسن فرهادی‌نژاد که در نشریه پژوهش‌های مدیریت منابع سازمانی دوره ۱۲، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۱ منتشر شده است.